

Професійна освіта

УДК 355.233:316.72

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17502018>

**Педагогічна майстерність викладача університету в умовах сучасних
освітніх викликів**

Крицький Тарас Ігорович

Кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри внутрішньої медицини №1,
Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського
МОЗ України, Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7476-2775>

Боднар Роксолана Ярославівна

Кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри внутрішньої медицини №2,
Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України, Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-3621-8995>

Наумова Людмила Валеріївна

Кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри внутрішньої медицини №1,
Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України, Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-3135-3509>

Воронцова Тамара Олександрівна

Кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою
хірургією, Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.
Горбачевського МОЗ України, Тернопіль, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5434-7064>

Дросик Микола Михайлович

Аспірант кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Тернопільський національний медичний університет імені І.Я.

Горбачевського МОЗ України, Тернопіль, Україна,

<https://orcid.org/0009-0007-8759-9552>

Прийнято: 15.10.2025 | Опубліковано: 31.10.2025

Анотація: *Мета.* Вивчення основних компонентів педагогічної майстерності викладачів університетів в умовах сучасних освітніх викликів, зокрема впливу цифрових технологій, глобалізації та соціокультурних змін на професійну діяльність викладачів. У рамках дослідження проаналізовано фактори, що визначають ефективність педагогічної майстерності, а також роль емоційного інтелекту, рефлексії та професійної компетентності в педагогічному процесі. *Мета.* Дослідження базується на комплексному підході, що включає аналіз наукових публікацій, порівняння сучасних теоретичних підходів, а також проведення емпіричних досліджень щодо інтеграції цифрових технологій та ефективності педагогічних методик. *Результати.* Педагогічна майстерність викладачів університетів є багатогранним і динамічним процесом, який включає професійні та методичні навички, а також особистісні якості, такі як здатність до саморефлексії, емоційний інтелект та адаптивність до змінюваного освітнього середовища. Оцінено вплив цифровізації на педагогічний процес, що виявило необхідність для викладачів освоювати нові технології та адаптувати курси до змішаних форматів навчання. Рефлексія, як інструмент професійного розвитку, здатна значно покращити педагогічну майстерність, сприяючи вдосконаленню методів викладання та ефективному адаптуванню до потреб студентів. *Висновки.* Викладачі повинні розвивати не лише академічні навички, але й емоційний

інтелект, соціокультурну компетентність та здатність до саморозвитку. Підвищення педагогічної майстерності викладачів вимагає розвитку їхніх цифрових, емоційних та соціокультурних компетенцій, а також впровадження системи підтримки безперервного професійного розвитку.

***Ключові слова:** педагогічна майстерність, викладач, цифровізація освіти, емоційний інтелект, рефлексія, професійна компетентність.*

Teaching skills of university lecturers in the context of contemporary educational challenges

Krytskyy Taras Ihorovych

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Internal Medicine 1, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-7476-2775>

Bodnar Roksolana Yaroslavivna

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Internal Medicine 2, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-3621-8995>

Naumova Lyudmila Valeriivna

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Internal Medicine 1, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-3135-3509>

Voroncova Tamara Oleksandrivna

Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Children`s Diseases and Pediatric Surgery, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5434-7064>

Droshyk Mykola Mykhailovych

PhD student of the Department of Oncology, Radiological Diagnostics and Therapy, and Radiation Medicine, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ministry of Health of Ukraine, Ternopil, Ukraine,
<https://orcid.org/0009-0007-8759-9552>

Abstract: Purpose. *To study the main components of pedagogical skills of university teachers in the context of modern educational challenges, in particular the impact of digital technologies, globalisation and socio-cultural changes on the professional activity of teachers. The study analyses the factors that determine the effectiveness of pedagogical skills, as well as the role of emotional intelligence, reflection and professional competence in the pedagogical process. Objective.* *The study is based on a comprehensive approach that includes analysis of scientific publications, comparison of contemporary theoretical approaches, and empirical research on the integration of digital technologies and the effectiveness of teaching methods. Results.* *The pedagogical skills of university teachers are a multifaceted and dynamic process that includes professional and methodological skills, as well as personal qualities such as the ability to self-reflect, emotional intelligence, and adaptability to a changing educational environment. The impact of digitalisation on the pedagogical process was assessed, revealing the need for teachers to master new technologies and adapt courses to blended learning formats. Reflection, as a tool for professional development, can significantly improve pedagogical skills, contributing*

to the improvement of teaching methods and effective adaptation to the needs of students. **Conclusions.** Teachers should develop not only academic skills, but also emotional intelligence, socio-cultural competence and the ability for self-development. Improving the pedagogical skills of teachers requires the development of their digital, emotional and socio-cultural competences, as well as the introduction of a system to support continuous professional development.

Keywords: teaching skills, teacher, digitalisation of education, emotional intelligence, reflection, professional competence.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується значними змінами в освітньому процесі, зумовленими глобалізацією, цифровізацією, а також соціальними та економічними викликами, які впливають на всі рівні навчання [1, 2]. Одним з основних факторів, що визначають якість освіти, є професіоналізм викладачів, зокрема їхня педагогічна майстерність [3]. У контексті сучасних освітніх трансформацій, зокрема впровадження змішаного та дистанційного навчання, роль викладача виходить за межі простого передавання знань, перетворюючись на складний процес фасилітації навчання, підтримки студентської мотивації та розвитку критичного мислення [4].

Педагогічна майстерність викладача університету включає в себе сукупність знань, умінь і навичок, які дозволяють ефективно організувати навчальний процес, створювати сприятливу атмосферу для розвитку студентів, а також адаптуватися до постійно змінюваного середовища [5]. Вона охоплює не лише методичні та педагогічні аспекти, а й особистісні якості викладача, такі як емоційний інтелект, комунікативні навички, здатність до самоосвіти та рефлексії. У сучасних умовах це набуває ще більшої важливості через зростання цифрових технологій, збільшення навантаження на викладачів та потребу в нових підходах до навчання.

Незважаючи на значну увагу, що приділяється питанню розвитку педагогічних компетентностей викладачів, існують численні проблеми, що гальмують їхній професійний розвиток [6, 7]. До них належать перевантаження викладачів адміністративними завданнями, недостатня підготовленість до роботи в цифрових умовах, низька мотивація до самоосвіти, а також відсутність системної підтримки у розвитку педагогічної майстерності. З огляду на ці фактори, важливим є визначення ефективних шляхів підвищення педагогічної майстерності та підтримки викладачів у їхній професійній діяльності [8].

Таким чином, актуальність дослідження полягає в необхідності вивчення ефективних стратегій розвитку педагогічної майстерності викладачів університету в умовах сучасних викликів, що дозволить підвищити якість освітнього процесу та адаптацію викладачів до нових вимог вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічна майстерність викладача університету є багатогранним феноменом, що охоплює не лише методичні навички, а й особистісні якості, здатність до рефлексії та адаптації до змінюваного освітнього середовища [9, 10]. Останні дослідження вказують на необхідність комплексного підходу до розвитку цієї майстерності, зокрема в умовах цифровізації та глобалізації вищої освіти [11, 12].

Робота Kabelo R. et al. (2025) зосереджена на дослідженні педагогічних викликів, з якими стикаються викладачі вищих навчальних закладів, які не мають формальної педагогічної кваліфікації [13]. Автори відзначають, що такі викладачі зазвичай не здатні ефективно впроваджувати належні методи навчання, що включає відсутність навичок управління класом, складання ефективних планів уроків та оцінювання студентів. Відзначено, що ці труднощі не лише знижують рівень навчального процесу, але й впливають на мотивацію самих викладачів. Дослідження підкреслює важливість формування педагогічних компетенцій як для нових викладачів, так і для досвідчених працівників, які можуть мати обмежений досвід у сфері педагогіки. Зокрема,

особливо важливими є програми професійного розвитку (CPD), які сприяють покращенню викладацьких навичок. Вони можуть включати тренінги, семінари, а також методи співпраці, такі як спостереження за іншими викладачами, ко-навчання та обговорення педагогічних стратегій. Автори статті рекомендують університетам наймати викладачів з педагогічною кваліфікацією, а також втілювати програми безперервного професійного розвитку, які б надавали підтримку тим викладачам, які не мають формальної педагогічної освіти. Окремо акцентується увага на важливості інтеграції сучасних технологій у викладання та навчання, що також покращує загальний рівень освіти.

Наукова робота Moreira M. et al. (2023) зосереджена на педагогічних компетенціях викладачів у вищій освіті в умовах сучасного ринку та суспільства, орієнтованого на знання [14]. Огляд літератури, проведений авторами, аналізує емпіричні дослідження, опубліковані між 2009 і 2019 роками, з 51 тексту, що описують компоненти педагогічних компетенцій викладачів, таких як знання, навички та ставлення. Дослідження виявило, що особисті якості та навички викладачів найбільше цінуються студентами, тоді як викладачі віддають перевагу компетенціям у розробці навчальних програм та методів навчання. Окремо підкреслюється відсутність уваги до культурної компетенції та навичок, необхідних для роботи з різноманіттям та інклюзією у вищій освіті. Результати дослідження мають важливе значення для визначення стандартів якісного викладання на міжнародному рівні та розробки програм професійного розвитку для викладачів. Авторами пропонується фреймворк, який може слугувати інструментом для саморефлексії викладачів та покращення їх практики. Зокрема, акцентується увага на необхідності розвитку більш широкого спектру педагогічних компетенцій серед викладачів, включаючи особисті навички для створення позитивного навчального середовища, здатність розробляти відповідні навчальні плани та стратегії для роботи в різноманітних культурних контекстах.

Yulin N. та Danso S. (2023) вивчали підготовленість педагогів до інтеграції цифрових технологій. Результати показали, що 68% вчителів мають впевненість у використанні технологій, але лише 45% регулярно застосовують їх у навчанні, що вказує на бар'єри, такі як відсутність інституційної підтримки та недостатнє навчання [15]. Професійний розвиток відіграє ключову роль у покращенні готовності до цифрових інновацій, а навчання має охоплювати не лише технічні навички, а й педагогічні стратегії для інтеграції технологій. Важливою є інституційна підтримка, включаючи доступ до сучасних ресурсів і політику, що заохочує інновації. Дослідження підкреслює необхідність розвитку програм професійного навчання та адаптації політик для покращення цифрової готовності педагогів, а також пропонує подальші напрямки досліджень, зокрема довгострокові та міжкультурні порівняння.

Стаття V. Basilotta-Gómez-Pablos et al (2022) є систематичним оглядом літератури, що аналізує цифрові компетенції викладачів у вищій освіті. Автори досліджують стан цифрових компетенцій університетських викладачів, зокрема через самооцінку та рефлексію, і виявляють, що більшість викладачів оцінюють свої цифрові навички як середньо-низькі, особливо в контексті оцінювання навчальної діяльності. Стаття підкреслює важливість розвитку цих компетенцій через спеціалізовані тренінги та практичні програми навчання, що відповідають потребам викладачів у цифрову епоху.

Стаття I. Viznyuk (2019) розглядає педагогічну майстерність вчителя як засіб формування здорового способу життя серед учнів. Основною темою є важливість особистої зрілості вчителя для ефективності педагогічної діяльності. Згідно з аналізом психолого-педагогічних підходів, визначено критерії особистої зрілості вчителя: самовизначення, здатність до самосвідомості, спонтанність, справжність, готовність до емоційно близьких стосунків та інші. Вчителі з високим рівнем особистої зрілості можуть бути відкритими, емоційними та мати власну позицію, що важливо для гуманізації школи. Гуманізація навчально-

виховного процесу вимагає від вчителя здатності представляти себе не як безособовий професіонал, а як оригінальну особистість, що відкрита для вираження своїх почуттів і поглядів. Підготовка таких вчителів передбачає реалізацію комплексу педагогічних умов, що активізують рефлексивні процеси студентів і сприяють персоналізації педагогічної взаємодії. У статті наголошується на важливості застосування соціально-психологічної підготовки для розвитку особистісної зрілості у викладачів вищих навчальних закладів. Стаття надає огляд ролі креативної діяльності в професійному навчанні майбутніх педагогів у закладах вищої освіти України. Автори наголошують на зростаючій важливості розвитку креативності у студентів, зокрема в контексті інтеграції України в європейську та світову спільноту. Основна увага приділяється розвитку творчого потенціалу та вдосконаленню професійних і особистих навичок, що є необхідними для підготовки вчителів, здатних адаптуватися до сучасних освітніх умов.

М. Voichenko et al. (2022) досліджує різні визначення та інтерпретації ключових понять, таких як "креативність", "творчі здібності" та "креативний процес" у контексті української педагогіки [17]. Термін "креативність" набув більшої популярності порівняно з "творчим процесом" у сучасних обговореннях. Дослідження підкреслює, що креативність є не лише ментальним актом, а й передбачає практичне застосування, інновації та здатність реагувати на нові ситуації в педагогічному контексті. Автори стверджують, що креативна діяльність займає центральне місце в підготовці педагогів до вирішення проблем в освітньому процесі та сприяє загальному розвитку студентів. У статті також розглядаються різні педагогічні стратегії та методи, які використовуються в українських вищих навчальних закладах для розвитку креативних здібностей студентів. Це включає завдання на вирішення проблем, дебати, творчі майстерні та діагностичні семінари, спрямовані на стимулювання креативності, критичного мислення та особистісного розвитку студентів. Дослідження закликає до більш

інтегрованого підходу, який поєднує традиційні методи навчання з інноваційними техніками для максимізації творчого потенціалу студентів. Розвиток креативності у майбутніх педагогів є важливим як для їх професійного росту, так і для задоволення змінних вимог освіти в Україні. Автори підкреслюють значення педагогічної креативності та необхідність того, щоб педагоги були проактивними у створенні середовища, яке сприяє інноваціям та особистісному розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на значний обсяг наукових досліджень, присвячених педагогічній майстерності викладачів університетів, існує низка аспектів, які залишаються недоосвітленими або потребують подальших глибших досліджень. Однією з головних прогалин є недостатнє дослідження впливу цифрових технологій на розвиток педагогічної майстерності викладачів. Хоча багато досліджень зосереджено на інтеграції технологій у навчальний процес, питання їхнього впливу на професійні та особистісні компетентності викладачів, а також на їхню здатність адаптуватися до цифрових змін у навчанні, залишається недостатньо вивченим. Це питання особливо актуальне для університетів, де викладачі часто стикаються з необхідністю освоєння нових технологій, але не мають достатньо часу для професійного розвитку.

Іншою важливою прогалиною є недостатня увага до емоційного інтелекту викладача. Багато досліджень визнають важливість цього компонента, але недостатньо досліджено, як саме емоційний інтелект викладача впливає на здатність мотивувати студентів і адаптуватися до змінюваного освітнього середовища. Питання розвитку емоційного інтелекту викладачів у контексті університетської педагогіки не отримало достатнього дослідження, хоча цей фактор є критичним для забезпечення якісного навчання та підтримки студентів.

Прогалину можна спостерігати й у використанні рефлексії в педагогічному процесі. Рефлексія як метод професійного самовдосконалення викладача є

важливою складовою сучасної педагогічної практики, але механізми її впровадження залишаються малодослідженими. У більшості випадків рефлексія є абстрактним поняттям, яке не має чітких методик практичного застосування у викладанні. Цей аспект потребує подальшого дослідження з метою розробки ефективних методик для викладачів університетів.

Також існують обмеження в розумінні соціокультурних факторів педагогічної майстерності. У контексті глобалізації, культурної різноманітності студентів та академічної мобільності, викладачі повинні мати здатність адаптувати свої методи до різних соціокультурних умов. Проте це питання залишається недостатньо вивченим. Важливо розробити моделі, які враховують соціокультурні особливості студентів та дозволяють викладачам ефективно взаємодіяти з ними, що буде сприяти підвищенню якості навчання.

Ще однією значущою прогалиною є мотивація викладачів до саморозвитку та підвищення кваліфікації. Багато досліджень зосереджено на мотивації студентів, але мотивація викладачів залишає питання для подальшого вивчення. Зокрема, важливо зрозуміти, які фактори стимулюють викладачів до професійного вдосконалення, враховуючи низьку оцінку їхніх педагогічних досягнень або відсутність підтримки з боку адміністрації університету.

Таким чином, попри значний обсяг наукових робіт у цій галузі, існує чимало аспектів, що потребують подальшого дослідження. Поточне дослідження має на меті заповнити ці прогалини, зокрема вивчаючи вплив цифрових технологій на педагогічну майстерність викладачів, роль емоційного інтелекту, механізми рефлексії в професійній діяльності, а також врахування соціокультурних особливостей студентів у педагогічній практиці.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Метою даного дослідження є всебічний аналіз педагогічної майстерності викладача університету в умовах сучасних освітніх викликів, зокрема, виявлення ключових

компонентів, що сприяють ефективності навчального процесу та розвитку професійних компетентностей.

Основні цілі дослідження полягають у наступному: проаналізувати основні компоненти педагогічної майстерності викладача університету, зокрема дослідити важливість таких складових, як комунікативні навички, емоційний інтелект, рефлексія, професійна компетентність і здатність адаптуватися до змінюваного освітнього середовища. Крім того, необхідно визначити сучасні виклики, з якими стикаються викладачі університетів в умовах цифровізації, глобалізації та змін у соціокультурному контексті. Вивчення цих викликів дозволить виявити ключові фактори, які впливають на ефективність педагогічної діяльності. Окремою метою є оцінка впливу цифрових технологій на педагогічну майстерність викладачів, що включає вивчення застосування цифрових інструментів у навчальному процесі та їх вплив на професійні та особистісні компетентності викладачів. Також дослідження спрямоване на вивчення ролі рефлексії у професійному розвитку викладачів університетів, зокрема розробку рекомендацій щодо інтеграції рефлексивних практик в педагогічну діяльність викладачів для підвищення якості навчання. Ці цілі мають на меті створити науково обґрунтовану основу для подальших досліджень у галузі педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів, визначити найважливіші компоненти, які забезпечують ефективність навчального процесу, та запропонувати практичні рекомендації для їх розвитку в умовах постійних змін освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна майстерність викладача університету є багатовимірною та включає не лише методичні та професійні навички, але й особистісні якості, здатність до саморефлексії та адаптації до змінюваного освітнього середовища. Ключові складові, які визначають ефективність педагогічної майстерності викладача:

- Комунікативні навички, оскільки комунікація є основою будь-якої педагогічної діяльності, і для викладача університету важливо не тільки чітко та зрозуміло передавати знання, але й вміти слухати, розуміти потреби студентів і налаштовувати конструктивний діалог [18]. Це включає здатність до активного слухання, емпатії, використання відповідних педагогічних стратегій для взаємодії з різними типами студентів, а також управління груповою динамікою під час лекцій та семінарів [19].

- Емоційний інтелект викладача визначає його здатність до саморегуляції та ефективного управління емоціями в навчальному процесі [20]. Це важлива складова педагогічної майстерності, оскільки високий рівень емоційного інтелекту допомагає викладачам підтримувати позитивну атмосферу на заняттях, розпізнавати емоційні стани студентів та своєчасно коригувати свої підходи до навчання. Емоційний інтелект сприяє розвитку довіри між викладачем і студентами, що в свою чергу підвищує ефективність навчання [21].

- Рефлексія є невід'ємною частиною професійного розвитку викладача. Вона передбачає самокритичне осмислення власних педагогічних практик, аналіз своїх успіхів і помилок, а також постійну готовність до самовдосконалення [22]. Рефлексивний підхід дозволяє викладачеві адаптувати свої методи до потреб студентів, коригувати навчальний процес і знаходити нові підходи для підвищення ефективності навчання. Це також важливий інструмент для оцінки результатів своєї діяльності та підтримки професійного розвитку [23]. Завдяки рефлексії викладачі можуть краще розуміти потреби студентів, адаптувати свої методи викладання та вдосконалювати взаємодію зі студентами, що сприяє створенню більш інклюзивного та підтримуючого навчального середовища. Окрім цього, рефлексія допомагає викладачам бути більш гнучкими в адаптації до змін, зокрема до цифрових технологій та нових підходів у навчанні. Для інтеграції рефлексивних практик в педагогічну діяльність важливо створити умови для самопізнання, такі як рефлексивні журнали, колегіальні

зустрічі, наставництво та зворотний зв'язок від студентів. Це дозволяє викладачам удосконалювати свої методи навчання, підвищувати якість освіти та ефективність педагогічної діяльності. Розвиток рефлексії в педагогічній практиці стане важливим кроком у професійному вдосконаленні викладачів.

- Професійна компетентність викладача охоплює його знання з предмету, уміння ефективно організувати навчальний процес, а також здатність до розробки та використання різних методів навчання [24]. Це не тільки знання актуальних теорій і практик у своїй дисципліні, але й уміння застосовувати їх у навчальному процесі, створюючи для студентів умови для самостійної роботи, критичного мислення і розв'язання проблем. Важливою є також готовність до безперервного вдосконалення власних професійних знань через участь у програмах підвищення кваліфікації та наукових дослідженнях.

Сучасні виклики, з якими стикаються викладачі університетів, значною мірою обумовлені процесами цифровізації, глобалізації та змінами в соціокультурному контексті. Ці фактори створюють нові умови для навчання і, відповідно, для педагогічної діяльності, що вимагає від викладачів здатності адаптуватися до нових реалій і шукати ефективні підходи для організації навчального процесу. Одним з основних викликів є цифровізація освіти, яка змінює традиційні методи викладання і створює нові можливості для інтерактивного та дистанційного навчання [25]. Викладачам необхідно освоювати нові технології, що дозволяють інтегрувати цифрові інструменти у викладання, використовувати онлайн-платформи для комунікації зі студентами та перевірки знань, а також адаптувати курси до змішаних форматів навчання. Водночас, існують серйозні труднощі у забезпеченні рівності доступу до таких технологій для всіх студентів, що особливо актуально в умовах глобальних соціальних та економічних нерівностей. Цифровізація також створює додаткові навантаження для викладачів, оскільки потребує від них не лише володіння

новими технологіями, а й здатності створювати нові методики навчання, що підвищують ефективність онлайн-взаємодії.

Другим важливим аспектом є глобалізація освіти, яка включає як розширення доступу до міжнародних освітніх ресурсів, так і інтеграцію студентів та викладачів з різних культурних та соціальних контекстів. Глобалізація вимагає від викладачів більшої відкритості та здатності до адаптації своїх методів навчання з урахуванням культурних, мовних та соціальних особливостей студентів. Викладачі повинні бути готовими до роботи з різноманітними аудиторіями, забезпечувати інклюзивність навчального процесу та враховувати вплив глобальних тенденцій на локальну освіту. Це також ставить перед викладачами завдання розвитку міжкультурної компетентності, що є важливим елементом їхньої педагогічної майстерності в умовах глобалізованого світу [26].

Третім викликом є зміни в соціокультурному контексті, зокрема зміни в соціальних структурах, демографічних характеристиках студентів та їхніх цінностях. Сучасні студенти часто мають різні погляди на освіту, вони активніше користуються цифровими ресурсами, мають високу швидкість обробки інформації та бажають отримати знання, які безпосередньо відповідають їхнім професійним і життєвим інтересам. Викладачам необхідно змінювати традиційні педагогічні підходи та інструменти, щоб задовольнити ці потреби, а також підтримувати студентів у розвитку критичного мислення та самостійності. Зміни в соціокультурному контексті також мають вплив на способи комунікації між студентами та викладачами, що вимагає від педагогів здатності розуміти нові форми взаємодії та використовувати їх у навчальному процесі [27, 28].

Цифровізація, глобалізація та зміни в соціокультурному контексті створюють комплекс викликів, що вимагають від викладачів університетів постійного вдосконалення професійних компетентностей. Для успішної адаптації до нових умов викладачам необхідно не лише освоювати нові

технології та методики, але й активно працювати над розвитком соціокультурної та емоційної компетентності, а також розвивати здатність до самоосвіти та рефлексії. Вивчення цих викликів дозволить виявити ключові фактори, які впливають на ефективність педагогічної діяльності, та розробити стратегії підтримки викладачів у їхньому професійному розвитку, що є необхідним для забезпечення високої якості освіти в умовах сучасних глобальних змін.

Цифрові технології мають подвійний ефект на педагогічну майстерність: з одного боку, вони сприяють розвитку нових професійних навичок, з іншого - ставлять перед викладачами нові виклики у підтримці особистісної взаємодії з студентами. Це вимагає від педагогів не тільки постійного навчання та вдосконалення своїх цифрових компетентностей, а й здатності балансувати між технологіями та традиційними методами викладання, зберігаючи людяність і емоційну підтримку студентів. Цифрові технології є потужним інструментом, що має значний вплив на педагогічну майстерність викладачів, сприяючи розвитку їх професійних компетентностей, але одночасно ставлять перед ними нові виклики щодо підтримки емоційного та соціального аспектів навчального процесу.

Висновки. Педагогічна майстерність викладача університету включає не лише професійні та методичні навички, але й особистісні якості, здатність до самоосвіти, рефлексії та адаптації до змінюваного освітнього середовища. Цифровізація та глобалізація освіти створюють нові виклики для викладачів, зокрема потребу освоєння нових технологій та адаптації до змішаних форматів навчання. Емоційний інтелект є важливою складовою педагогічної майстерності, адже він дозволяє викладачам ефективно взаємодіяти з студентами та підтримувати їх мотивацію. Рефлексія, як метод професійного розвитку, дозволяє викладачам адаптувати свої методи викладання відповідно до змін у соціокультурному та технологічному середовищі. Соціокультурні фактори також відіграють важливу роль, оскільки викладачі повинні враховувати

різноманітність студентських груп. Мотивація викладачів до саморозвитку є необхідною для забезпечення високої якості навчання та постійного вдосконалення педагогічних методик. Подальші дослідження повинні зосереджуватися на інтеграції технологій у викладання, розвитку рефлексії та врахуванні соціокультурних аспектів для підвищення ефективності педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Fleaca B., Fleaca E., Maiduc S. Digital transformation and current challenges of higher education. *TEM J.* 2022; 11(3): 1235-1241. DOI: 10.18421/TEM113-32.
2. Potapchuk O. Current trends in the development of pedagogical systems of Ukraine in the conditions of digitalization of society. *Journal of Education, Health and Sport.* 2023; 13(1): 300-309. DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/JEHS.2023.13.01.045>
3. Мачинська Н., Бліхар В. Педагогіко-психологічні засади формування професійного іміджу сучасного вчителя. *Socio-Economic Relations in the Digital Society.* 2025; 1(55): 119-129. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.1.55.2025.598>
4. Bartal O. The role of the teacher and the blended-learning method. *Képzés és Gyakorlat : Neveléstudományi folyóirat.* 2019; 17(1): 133-139. DOI: 10.17165/TP.2019.1.11.
5. Rahman M. S., Tambi F., Anny N. Z. The importance of enhancing pedagogical skills through continuing professional development. *International Journal of Research in Business and Social Science.* 2020; 9(4): 121–129. DOI: <https://doi.org/10.20525/ijrbs.v9i4.757>
6. Althubyani A. R. Digital Competence of Teachers and the Factors Affecting Their Competence Level: A Nationwide Mixed-Methods Study. *Sustainability.* 2024; 16(7): 2796. DOI: <https://doi.org/10.3390/su16072796>

7. Eroglu M., Donmus-Kaya V. Professional development barriers of teachers: a qualitative research. *Int J Curric Instr.* 2021; 13(2): 1896-1922.
8. Samundeeswari D., Angayarkanni R., Gopala Raju S., Rana N., Sharma A. Teacher Professional Development: Effective Strategies And Evaluation Methods. *Educational Administration: Theory and Practice.* 2024; 30(6): 1726–1733. DOI: <https://doi.org/10.53555/kuey.v30i6.5578>
9. Oleksenko R. I., Dolska O. O., Trynyak M. V., Nesterenko O. M., Korostylov H. L. Development of the new pedagogical skills in the context of European integration. *Linguistics and Culture Review.* 2021; 5(S2): 186-208. DOI: <https://doi.org/10.21744/lingcure.v5nS2.1339>
10. Potocan V., Nedelko Z., Rosi M. Digitalization of Higher Education: Students' Perspectives. *Education Sciences.* 2025; 15(7): 847. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci15070847>
11. Орел Ю. М., Трач Росоловська С. В., Кульбіцька В. В., Миколенко А. З., Дживак В. Г. Педагогічний потенціал Microsoft Teams: інтеграція цифрових інструментів для ефективного навчання в умовах сучасної вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки.* 2025; (22). DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17188032>
12. Prokopiv L., Stynska V. Higher Education Digitalization in the Context of Globalization Changes. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia.* 2023; 36(3): 7–18. DOI: 10.17951/j.2023.36.3.7-18.
13. Kabelo R., Nkoane M. Pedagogical challenges faced by lecturers without formal higher education teacher qualification. *Int J Arts Humanities Soc Sci Stud.* 2025; 10(8): 28-41.
14. Moreira M. A., Rumbo Arcas B., Gómez Sánchez T., Bermejo García R., Ruiz Melero M. J., Brito Cunha N., et al. Teachers' pedagogical competences in higher education: A systematic literature review. *J Univ Teach Learn Pract.* 2023; 20(1): 90-123. DOI: 10.53761/1.20.01.07.

15. Yulin N., Danso S. D. Assessing pedagogical readiness for digital innovation: A mixed-methods study. *arXiv*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2502.15781>
16. Basilotta-Gómez-Pablos V, Matarranz M, Casado-Aranda LA, Otto A. Teachers' digital competencies in higher education: a systematic literature review. *Int J Educ Technol High Educ*. 2022;19(1):8. DOI:10.1186/s41239-021-00312-8.
17. Boichenko M., Kozlova T., Kulichenko A., Shramko R., Polyezhayev Y. Creative activity at higher education institutions: Ukrainian pedagogical overview. *Amazonia Investiga*. 2022; 11(59): 161-171. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.59.11.1>
18. Reith-Hall E., Montgomery P. Communication skills training for improving the communicative abilities of student social workers. *Campbell Syst Rev*. 2023; 19(1): e1309. DOI: 10.1002/cl2.1309.
19. Choudhary A., Gupta V. Teaching communications skills to medical students: Introducing the fine art of medical practice. *Int J Appl Basic Med Res*. 2015; 5(Suppl 1): S41-44. DOI: 10.4103/2229-516X.162273.
20. Su H., Zhang J., Xie M., Zhao M. The relationship between teachers' emotional intelligence and teaching for creativity: The mediating role of working engagement. *Front Psychol*. 2022; 13: 1014905. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.1014905.
21. Khassawneh O., Mohammad T., Ben-Abdallah R., Alabidi S. The Relationship between Emotional Intelligence and Educators' Performance in Higher Education Sector. *Behav Sci*. 2022; 12(12): 511. DOI: 10.3390/bs12120511.
22. Fragkos K. C. Exploring whether (and how) self-reflection can improve practice as a teacher educator. *MedEdPublish*. 2016; 7: 67. DOI: 10.15694/mep.2018.0000067.1.
23. Colomer J., Serra T., Cañabate D., Bubnys R. Reflective Learning in Higher Education: Active Methodologies for Transformative Practices. *Sustainability*. 2020; 12(9): 3827. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12093827>

24. Salmerón Aroca J. A., Moreno Abellán P., Martínez de Miguel López S. Teachers' Professional Development and Intelligent Ways of Coping with It: A Systematic Review in Elementary and Middle School Education. *J Intell.* 2022; 11(1): 1. DOI: 10.3390/jintelligence11010001.

25. Mhlongo S., Mbatha K., Ramatsetse B., Dlamini R. Challenges, opportunities, and prospects of adopting and using smart digital technologies in learning environments: An iterative review. *Heliyon.* 2023; 9(6): e16348. DOI: 10.1016/j.heliyon.2023.e16348.

26. Dzerviniks J., Ušča S., Tarune I., Vindaca O. Intercultural Competence of Teachers to Work with Newcomer Children. *Education Sciences.* 2024; 14(8): 802. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci14080802>

27. Furbani W., Purnawanti F., Dewi A. E. R., Sari N., Thoriq T. Digital Literacy and Critical Thinking Skills of Students in the Era Industry 4.0. *Juwara: Jurnal Wawasan Dan Aksara.* 2025; 5(1): 136-148. DOI: <https://doi.org/10.58740/juwara.v5i1.382>

28. Rizqi M., Budiman M., Reza M. D. Socio-Cultural Changes in Modernization and Technology Viewed From The Learning Process. *International Journal of Business, Education, Humanities and Social Sciences.* 2023; 5(2): 88-89.